

***Kallelse till årsmöte den 19 mars
och inbjudan till supé
finner du på sidan 18***

OMSLAGSBILDEN:

Snöröjning på Brunnbyvägen. Det är tidigt 1950-tal. Lastbilen med plog i fronten har ersatt hästarna som drog plogen efter sig. Solen skiner och det är många engagerade i röjningen, det är lite som en folkfest. 12 vuxna och två barn samsas om 6 synliga skyfflar. Historien om bilden förtäljer inte om bilen har kört fast. När Du käre läsare får Tidlösan i Din hand hoppas redaktionen att årets mesta snöfall är över och att vi snart skall kunna gå ut och spana efter årets första blåsippor.

DET BARA BLEV SÅ

När gårdarna tog slut var det ganska tomt i huvudet på redaktören. Jag visste helt plötsligt inte vad nästa nummer av Tidlösan skulle handla om, det första numret av årgång 18. Temat Arlanda kändes uttjat. Styrelsen hade ännu inte bestämt något tema för 2011. Så ramlade det in ett par uppslag som handlade om våra kommunikationer. Temat är väl inte helt nytt, det uppstår ju trafik- och snöhinder varje år. Så varför inte lite snöröjning.

Genom bekanta fick jag frågan om jag ville ta hand om en bunt gamla Sigtuna Tidning. Det är ju alltid spännande att se vad som var viktigt nog att skriva om före och kring förra sekelskiftet. Jag tackade ja. I buntan låg ett gammalt föredrag om bl a sekelskiftets kommunikationer mellan Märsta och Sigtuna. Det mesta av materialet har gått vidare till Sigtuna hembygdsförening. Delar av föredraget återges i Tidlösan. En del notiser i de gamla tidningsläggen belyser dåtidens förbindelser med ångtåg och ångbåtar. De gav underlag till ett par artiklar.

Ett brev från Läsekretsen handlar om nutidshistoria: När byggdes cykelvägen för arbetspendlarna till Arlanda? Slutet av 1970-talet, är det nutid eller historia? Det är hög tid för alla som minns att dokumentera. Tidlösan väntar på Dig och Dina minnen från 1970-80-talen!

Trogne vännen Gösta Andersson i Östersund levererade ett par sidor ungdomsminnen. Torsten Englund hakade på Göstas senaste artikel och kom osökt med en artikel på temat skola: Den gamla B-skolan och hur skolorna samordnades när Märsta kommun bildades 1952.

Mycket tack vare kommunikation, d v s samtal med folk jag mött ute på samhället mm, gick det att fylla även detta nummer. Det handlar till stor del om kommunikationer. Tack alla ni som har bidragit därtill!

Giselher

TIDLÖSAN

UTGES AV:

Husby-Ärlinghundra Märsta
Hembygdsförening
195 91 Märsta
Plusgiro: 36 15 92-9

UTKOMMER: 4 gånger per år.

TRYCK: PP-Tryck, Märsta

REDAKTION:

Giselher Naglitsch, ansvarig utgivare
Tel. 08-591 155 14
E-post: tidlosan@hembygdmarsta.se

Manus mottages med tacksamhet.
Vi förbehåller oss rätten att i
samarbete med författaren redigera
det insända materialet.

INNEHÅLL

	Sid
Det bara blev så	3
Sigtunaminnen, Harald Ledin	4
Tågförbindelser förra sekelskiftet	6
Märstaminnen, Gösta Andersson	8
B-skolan och andra skolminnen	10
Båtförbindelser förra sekelskiftet	11
Verksamhetsberättelse för 2010	12
Resultat- och Balansräkning	15
Revisionsberättelse	16
Kallelse till årsmöte	16
Brev från läsekretsen	17
Hänt / Händer	18
Dagordning för årsmötet	19

BLI MEDLEM I VÅR FÖRENING

Medlemskapet berättigar till deltagande i alla evenemang, även de som inte är öppna för allmänheten, och du får Tidlösan i din brevlåda fyra gånger om året. Avgiften är 120 kronor om året och gäller för hela familjen.

Enklaste sättet att bli medlem är att sätta in avgiften på vårt Plusgiro med angivande av *namn och adress*. Skriv gärna *Ny medlem* som referens.

För mera information gå till föreningens hemsida: www.hembygdmarsta.se

SIGTUNAMINNEN

Rådman Harald Ledin höll ett föredrag vid Sigtuna hantverks- och småindustri-förenings sammanträde den 20 oktober 1954. Ledin kom till Sigtuna 1902 där han köpte mark och försörjde sig på trädgårdsodling. Ett avsnitt i hans berättelse handlade om stadens kommunikationer. Det berör till stora delar även stadens omland och Märsta.

Järnväg till Sigtuna hade varit på förslag många gånger. Först när järnvägen Stockholm – Uppsala byggdes hade möjlighet beretts staden att få den planerade banan att beröra Sigtuna. Vissa uppoffringar hade staden måst göra, men de styrande inom staden då voro affärsmännen, som inte ville lyssna till några locktoner. De sågo endast på sitt eget bästa och trodde att direkta förbindelser med Stockholm och Uppsala skulle vara till nackdel för dem. Sedan dess har försök gjorts på enskilda initiativ med bolagsgrund som bakgrund. Sålunda var, när jag kom till Sigtuna, ett järnvägsprojekt under bearbetning. Stakning var även verkställd och den planerade linjen skulle gå fram över det av mig inköpta området. Detta projekt strandade emellertid på omöjlighet att åstadkomma kapital.

Sedan var frågan åter aktuell omkring 1905 – 1906. Även då var tanken att komma med sträckningen den norra vägen, alltså häröver med station norr om kyrkan. Men intresset minskade snart.

Det sista förslaget var en smalspårig bana från Märsta till Sigtuna. Den skulle dragas över Färjestan längs Strandvägen, med station i närheten av ångbåtsbryggan. Det förslaget arbetades

det rätt kraftigt för. Den 12 juni 1917 beslutade stadsfullmäktige att koncession skulle begäras, att bolag skulle bildas samt staden för sin del skulle teckna aktier för 50,000 kronor. Det blev dock ingen koncession och inget bolag heller och järnvägsfrågan var för Sigtunas del skrinlagd.

De förbindelser vi alltså hade med yttvärlden var gästgivareskjutsar. För Sigtuna var prästgårdsarrendatorn den som fick ansvara för att häst och vagn ställdes till förfogande – naturligtvis även körkarl. För Märstas del var det ägaren till Räfsta gård, som var gästgivare.

Priset för att åka till Märsta var 1,50 per person. Hade man tur och tingat i förväg kunde man få åka med postskjutsen, som körde varje morgon klockan 8. Det kostade en krona, men den fick aldrig taga mer än en passagerare. Eljest var det att traska och gå den långa vägen, men det ansågs vara en bagatell.

Ja, så hade vi ångbåtsförbindelserna under seglationstiden. Från det blev öppet vatten på våren till framåt jul i bästa fall. När första båten kom på våren var en sensation. Den välkomnades med salut från stadens kanon.

Med sista båtarna på hösten, när seglationstiden avslutades, tog handlar-

na in sina vinterlager av vissa tunga varor.

Vi hade de första åren två båtar, olika bolag, som konkurrerade med varandra. Det berättades, att året innan jag kom hit var det formligt ångbåtskrig. De gingo på samma tider och ibland när de kommo samtidigt till bryggan bjödo de över varandra för att få resenärer. När den ena båten bjöd att få åka gratis svarade den andra med att få bjuda på frukost också. Detta gick naturligtvis inte länge, utan den ena, som hette Skokloster, måste ge upp. Den såldes sedan till bolaget som ägde båten Upland.

Resan kunde ibland vara ett nöje, ibland tvärtom. Det tog i regel 4 timmar från Sigtuna till Stockholm. På båtarna fraktades slaktdjur av alla slag, mjölk, trädgårdsprodukter, lantmannaprodukter samt allt slags styckegods i en behaglig blandning. Vid ankomsten till Stockholm var båten åtskilligt förorenad av alla djuren.

Vi hade även förbindelse med Uppsala. En båt, Ekoln II, gick var morgon klockan 5 och kom åter på kvällen.

Vidare passerade Fyris och (*Lucka i manuskriptet?: Ekoln*) II varje dag på middagen Sigtuna i båda riktningarna. Men lade ej regelbundet till, utan man fick ta utrodd vid Ropsten. Dessa båtar voro större och bekvämare och gingo betydligt fortare samt gingo direkt Stockholm – Uppsala.

I slutet av 1908 fingo vi vår första biltrafik. Ett bolag bildades med cigarrfabrikör Almfeldt som direktör. Det inköptes en Tidaholmsvagn och en man skickades att lära sig köra den och så

satte man igång att trafikera traden Sigtuna-Märsta. Vagnen var helt öppen med plats för fem passagerare. Den var alltså vintertid allt annat än behaglig att åka i och dessutom var den ej tillräckligt kraftig för den backiga vägen, i synnerhet Färjestabacken. Vid isbildning måste passagerarna ibland stiga av och hjälpa till att skjuta på för att komma upp för backen.

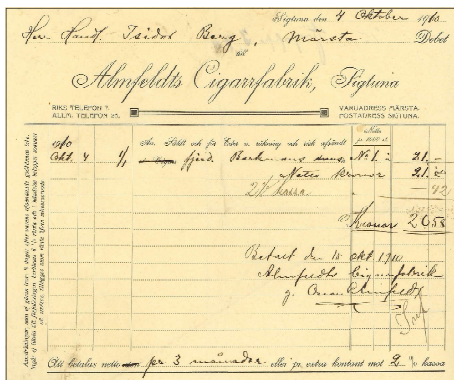
En Tidaholmsvagn avbildad på Tidaholms Bruks Aktiebolags firmakvitter

De fortsatte ett par år och snart började andra personer försöka sig på trafik med bättre vagnar. Bolaget upplöstes emellertid och vagnen övertogs av fabrikör Almfeldt. Den hade nog inte så mycket värde, men han inlöste aktierna till ett överenskommet belopp och vid likvidavräkningen för aktierna fingo innehavarna cigarrer. Det fanns sedan cigarrer i flera hem i många år efteråt, så man kan säga att företaget gick upp i rök.

Det var sedan olika personer som skötte om trafiken med nyare vagn-typer. Även ett bolag startade en tid, men det var ju vissa svårigheter på de smala och backiga vägarna. Hästarna voro den tiden också så rädda när de mötte de underliga fordonen. Oftast fingo de stanna samt leda hästen förbi, men ibland var den som körde inte minst rädd.

Sedan kom krigsåren med åtföljande svårigheter. I synnerhet steg bilgummit till rena fantasipriset. Jag läste nyligen i en Sigtuna tidning för 2 februari 1917 att chaufför Andersson beställde bilringar av trä hos Ivar Karlström. Han klädde sedan över dem med gamla däck.

1917 började även Wikman sin bilrörelse här i mycket anspråkslös form. Han hade att börja med en gammal öppen vagn men utvecklade sakta och säkert rörelsen, som småningom kom att även omfatta busstrafik. Han blev den som dominerade helt och hållet och med god affärsblick skapade han under något över 20 år en förmögenhet på 750.000 kronor.

Faktura från Almfeldts Cigarrfabrik 1910

TÅGFÖRBINDELSER

Norra stambanan öppnades för trafik den 20 september 1866. Spridda nummer av Sigtuna Tidning, mellan 1883-1919, berättar om ständigt förbättrade förbindelser med Uppsala och huvudstaden.

Jernvägsturer.			
Afgående bantåg från Märla station:			
Till Stockholm.		Till Uppsala.	
Godståg .	5.40 f. m.	Godståg .	7.10 f. m.
Persontåg .	8.11 "	Persontåg .	10.4 "
d:o	10.3 "	Godståg .	1.14 e. m.
Godståg .	1.22 e. m.	Persontåg .	4.25 "
Persontåg .	4.29 "	d:o	6.31 "
d:o	8.28 "	d:o	8.57 "
Ankommande bantåg till Märla station:			
Från Stockholm.		Från Uppsala.	
Godståg .	7.2 f. m.	Godståg .	5.31 f. m.
Persontåg .	10.2 "	Persontåg .	7.58 "
Godståg .	1.0 e. m.	dito	9.58 "
Persontåg .	4.23 "	Godståg .	1.12 e. m.
d:o	6.30 "	Persontåg .	4.24 "
d:o	8.52 "	d:o	8.26 "

1883-06-22

Sommaren 1883 gick fyra dagliga turer med persontåg till huvudstaden, vardag som söndag. På förmiddagen gick tågen kl 8.10 och 10.30, på eftermiddagen 4.29 och 8.28. Till Uppsala kunde man resa 10.40 på förmiddagen eller 4.25, 6.31 och 8.57 på eftermiddagen. Sista tåget för dagen anlände från Stockholm 8.28 respektive 8.26 e.m. från Uppsala.

De flesta tågen stannade bara några minuter i Märla. Men studerar man tidtabellen noga, ser man att vissa tåg gjorde uppehåll i Märla upp till en halvtimme. Under ångtågens tid kunde det finnas behov att fylla på vatten, kanske även bränsle. Strax söder om

Märla station fanns ett mindre vattentorn med rör som kunde svängas ut över loket för påfyllning. Sådana anordningar kallades vattenhäst. (Norra stambanan, sträckningen mellan Stockholm och Uppsala, började elektrifieras först i mitten av 1930-talet.)

Det gick även två godståg i vardera riktningen. Båda stannade i Märla. Godstågen hade 10 minuter inplane-rade för lossning och lastning.

I vintertidtabellen 1883 kan man läsa: "Godstågen äro icke uppvärmda". Det var gardering mot klagomål och ansvar för den händelse någon försän-delse innehöll gods som inte tålde kyla och frost.

Jernvägsturer.			
Stockholm — Märla — Uppsala			
G. T.	5.00 f. m.	7.10 f. m.	8.26 f. m.
P. T.	8.45 "	10.04 "	10.58 "
G. T.	10.35 "	1.14 e. m.	2.53 e. m.
P. T.	3.00 e. m.	4.21 "	5.14 "
P. T.	5.15 "	6.26 "	7.15 "
Bl. T.	7.20 "	8.57 "	10.00 "
Uppsala — Märla — Stockholm.			
G. T.	4.30 f. m.	5.40 f. m.	7.40 f. m.
P. T.	7.05 "	8.01 "	9.25 "
G. T.	9.05 "	10.03 "	11.25 "
P. T.	11.36 "	1.22 e. m.	3.55 e. m.
P. T.	3.15 e. m.	4.24 "	5.55 "
Bl. T.	7.25 "	8.28 "	9.55 "

1887-12-23

I vinterturtabellen 1887 är det sista tåget varje dag ett blandat tåg, det är ett person- och godståg. Tidtabellen har gjorts mera lättläst, men vi kan inte längre se hur långa uppehållen är i Märla.

Jernvägsturer.			
Stockholm — Märla — Uppsala			
G. T.	5.11 f. m.	7.05 f. m.	8.20 f. m.
Bl. T.	8.22 "	9.55 "	10.50 "
Sn. T.	10.00 "		11.20 "
G. T.	10.06 "	11.49 f. m.	12.50 e. m.
Bl. T.	11.30 f. m.	12.24 "	1.00 "
Bl. T.	3.15 e. m.	4.22 "	5.05 "
P. T.	5.00 "	6.06 "	6.50 "
Bl. T.	9.00 "	10.06 "	10.50 "
G. T.	7.30 "	9.15 e. m.	
Uppsala — Märla — Stockholm			
G. T.	f. m.	5.45 f. m.	7.30 f. m.
G. T.	5.00 "	6.24 "	8.35 "
Bl. T.	7.15 "	8.02 "	9.05 "
Bl. T.	9.50 "	10.32 "	11.35 "
G. T.	12.55 "	2.37 e. m.	5.40 e. m.
G. T.	2.15 "	3.24 "	5.33 "
Bl. T.	3.15 "	4.00 "	5.00 "
Sn. T.	5.30 "	6.05 "	6.50 "
Bl. T.	5.50 e. m.	6.50 "	8.25 "
Bl. T.	9.00 "	9.47 "	10.50 "

1904-09-30

En bit in på det nya seklet har antalet dagliga tåg i vardera riktningen ökat till tio. de flesta blandade. Ett norrgående snälltåg passerar Märla på förmiddagen. Ett sydgående på eftermiddagen stannar. Restiden Märla-Stockholm är 45 minuter med snälltåget, lite drygt en timme med person- eller blandat tåg.

Klockan 9.15 på kvällen anländer sista godståget från Stockholm. Det stannar över natten i Märla och åter-vänder till Stockholm nästa morgon kl. 5.45. Personalen övernattar i Märla, på övervåningen i det gamla stationshu-set. När det nya stationshuset byggdes 1914 flyttades det gamla ett stycke söderut och användes fortsättningsvis till tjänstebostäder för SJ-anställda.

MÄRSTAMINNEN

I förra numret av Tidlösan berättade Gösta Andersson om skolstart, fiske och andra barndomsminnen från Märsta. Nu får vi följa med honom i vidgade cirklar i ungdomsårens hembygd.

UNGDOMSÅREN

Jag lämnade Centralskolan våren 1941. En del av oss fortsatte i realskolor och gymnasier i Stockholm, Uppsala eller Sigtuna. De andra gick i fortsättnings-skola, när det var tomt i skolan och lov. Klass 7 infördes några år senare ute på landet.

Trettonåringarna började i regel arbeta hemma på gårdarna eller som springpojkar i Märsta eller i Stockholm. Gustav Hedström, som många känner, började i Steninge som ”schas” och har genom åren drivit flera affärer i Märsta. En och annan fick tidigt jobb vid Sörlings eller Färgen.

För flickorna var det värre, men Gunn Carlsson och Deborah Hedström började tidigt på telefon uppe på Björkudden.

KAMRATGÄNG

De gamla kamraterna från skolan höll ihop bra de första åren. Med cyklarnas hjälp började vi blanda oss med ungdomar från Odensala, Rosersberg, Sigtuna och Husby. De senare hade vi tidigare inte sett så mycket av, trots att vi bodde i samma socken.

Träffpunkter var Krogsta Hage, Åslunda, Sigtuna och Folkets Hus, ”Kåken” i Märsta.

Flickorna i den här åldern var nog mer försigkomna än vi grabbar. Snälla som dom var, så lärde dom oss dansa. Det var

styrdans som dom säger idag. Det gav oss goda möjligheter till viss trevnad inom lämpliga gränser.

NÖJESLIV

”Kultis” hade nu börjat ersättas av fox-trot, slowfox, stilla vals, tango och rumba. Andra världskriget pågick och på radio lyssnade vi på musiken för soldaterna från AFN (American Forces Network). Populära låtar för oss var t.ex.: Swing It Magister, Swing It, Deep In The Heart Of Texas, Sleepy Lagoon, Red Sails In The Sunset, In The Mood, Dinah, I’m In The Mood For Love, På En Månskenspromenad och Hela Sverige Dansar Jitterbugg.

För oss spelade oftast We Three, d.v.s. Bengt Larssons trio, där hans bröder Lennart och Ingvar ingick på gitarr och trummor.

Bengt Larsson m.fl. spelar till midsommardansen i Folkets Hus, Märstagården

Jitterbuggen kom till Sverige med internerade jänkare, som nödlandat efter bombanfall mot Tyskland.

Men vi mötte ”Buggen” i Klockbacken. Danska polistrupper (c:a 500 man) utbildades på andra sidan sjön vid Håttanaholm och var banans ”buggar-kungar” i uniform och marschskor. Fram till våren -45 var vi svenska grabbar mest åskådare. – Sedan dög vi igen.

De som inte kunde dansa var bra på annat, som pilkastning. Jag minns särskilt Sven Östervall, som var den verkliga pilkastningskungen. Han var en av alla fotbollsspelare Östervallare och arbetade energiskt för Märsta I.K.

Det fanns också en del, som titt och tätt gick ut i skogen och drack annat än läsk. Fram på kvällskröken kom de lätt i slagsmål, som tillhörde ovanorna i vår ungdom. Fjärdingsman Ernst Fagerberg fick en del jobb i ”Kåken”, när vi gästades av starka, unga män som var portförbudna på dansaket ”Bluffen” i Uppsala. Ibland blev det transport till finkan i Rådhuset i Sigtuna.

ALLVARET BÖRJAR

När kriget slutade 1945 var vi kamrater 16 till 20 år. För några började nu slutskedet i studierna och på sommarloven gällde det att få tag på jobb och tjäna pengar. De flesta kamraterna var annars sedan flera år i full gång i arbetslivet.

Jag minns att jag jobbade som bond-dräng sommaren 1945 åt Gustaf Rassing, Nymärsta, på de åkrar där Märstas centrum ligger idag. Mina arbetskamrater var Vilhelm Pettersson, Brista-Pelle kallad och Adamsson från Gustavsberg, vilken

senare blev kyrkvaktmästare i Husby. Samma sommaryrke hade jag även nästa år hos Olle Vallin på Valsta. Det var under höskörden. När det regnade körde vi ut dynga på åkrarna, där gymnasiet ligger idag. Arbetskamrat var John i Valsta, som de äldre säkert minns.

De äldsta av kamraterna hade nu börjat ”lumpa”. De flesta var vid regementena i Uppsala, I 8 eller F16. Några kom till Frösunda, Enköping eller Norrtälje.

Från 1948 blev vi mer splittrade och alla började gå sina egna vägar i livet. Det var gott om jobb, men det gällde att välja rätt väg.

Jag minns en gång i Falun, troligen 1952, när Nils-Olof (Tolle) Theve vikarierade som regementsveterinär på Dalregementet. Han var då bekymrad för framtiden. Hästarna började ersättas av traktorer och bilar. ”Att räkna trikiner på ett slakteri var inte hans framtidsdröm!”

Han läste färdigt till veterinär och hade smådjurspraktik i många år. Men han fortsatte till kirurg och opererade bl.a. min morfar, Ivar Käll, för en tumör. - Frid över mina ungdomsårs bästa kamrat!

NU 2010

Ett och annat namn skymtar ibland förbi. Tyvärr är det oftast i dödsannonserna. Då tänker jag gärna tillbaka till vår ungdomstid för så länge sedan.

Vi gamla hoppas, att dagens barn och ungdom och gärna de lite äldre tar tillvara sina minnen och spar dem som klenoder genom livet. Detta är en del av rötterna, som bör föras vidare till kommande generationer.

Gösta Andersson

DEN GAMLA B-SKOLAN OCH ANDRA SKOLMINNEN

Kommentarföranledd av "Märstaminnen" i Tidlösan nr 4 år 2010, kallar Torsten Englund sitt bidrag till Tidlösan.

KANTOR I SKÅNELA

Lärarna som omnämns i Märstaminnen var jag kollega till. Jag kom som skolkantor (en kombinerad lärar- och kyrkomusikertjänst) till Skånåla höstterminen 1951, min första tjänst. Skånåla var då egen kommun med 370 invånare. Eftersom bandet skola-kyrka inte längre var lika uttalat, kom skolkantorstjänsterna fr.o.m. 60-talet i samband med tjänsteinnehavarna gick i pension att inte återbesättas.

Lärardelen besattes för sig och eftersom församlingarna oftast var små, förde man samman ett antal kyrkomusikerdelar av de upplösta skolkantorstjänsterna till en tjänstetyp, som kom kallas kyrkokantor. Jag blev den siste skolkantorn i Skånåla. Efter att ha startat musikskolan 1956 lämnade jag 1962 helt skolkantorstjänsten, som inte kom att återbesättas.

KOMMUNSAMMANLÄGGNINGEN 1952

Eftersom den första kommunsammanslagningen skulle ske 1952 träffades lärarna från Odensala, Husby-Ärlinghundra, Norrsunda och Skånåla kommuner i det gamla skolhuset på Centralskolan för att på skolsidan förbereda sammanläggningen till Märsta kommun. Huvudbyggnaden längs Skolgatan fanns då inte. Den stod färdig år, 1952.

Bland lärarna som då träffades fanns Sigrd Holmgren, Erik Annsjö och Arvid Grundberg. Den sistnämnde hade från

början i likhet med mig innehavt en skolkantorstjänst men kunnat få kyrkomusikerdelen avskild från tjänsten. Både Grundberg och jag var lärare i en B2-skola.

SKOLFORMERNA B1, B2 och B3

Gösta Andersson kallar i artikeln Märstaminnen skolform när två klasser kör ihop för B2, men såhär var det:

B1: tre lärare,
en för småskolan (kl 1-2)
en för folkskolan (klass 3-4)
en för folkskolan (klass 5-6)

B2: två lärare,
en för småskolan (klass 1-2)
en för folkskolan (klass 3-6)

B3: en lärare för klasserna 1,3 och 5. Här kunde även klass 7 ingå, när det 7:e skolåret infördes, vilket skedde under senare delen av 30-talet. Efterföljande år hade lärarna samma barn som nu gick i klasserna 2,4 och 6. Man kallade skolförmen för varannatårsintagning. Varannan årskull fick alltså vänta ett år innan de fick börja skolan. Det här handlar självfallet om verklig glesbygd. Under utbildningstiden fick de blivande lärarna praktisera i de olika skolformerna. Jag fick under utbildningen vara en vecka i en B3-skola. Den låg ca 3 mil utanför Härnösand och hade det året klasserna 1,3,5 och 7.

SKÅNELA OCH NORRSUNDA SKOLOR

När jag kom till Skånåla var det, som jag nämnt, en B2-skola där jag hade klasserna 3-7! Klass 7 som hade 2 elever (!) kom dock att efter ett par veckor centraliseras

till Märsta. Kvarvarande 3-6 hade drygt 30 elever. Det fann man vara i mesta laget. Läsåret 1954-55 överfördes klasserna 5-6 till Rosersbergs skola, som då låg vid Norrsunda kyrka.

Antalet skolbarn minskade dock efterhand och fr.o.m. läsåret 1960-61 flyttades även årskurs 3-4 till Rosersberg. I senare delen av 60-talet fick även årskurs 1-2 flytta till Rosersberg och Skånåla båda skolor, småskolan och folkskolan, var nu ett minne blott.

Men så har det inte alltid varit, historiskt sett faktiskt det omvända. I Skånåla-Norrsunda pastorat var Skånåla moderförsamling och Norrsunda annexförsamling. Kyrkoherden fanns i Skånåla. Norrsunda hade en komminister fram till 1918, då den tjänsten drogs in.

Det är klart att Norrsunda växte i och med att järnvägen kom på 1860-talet, men det faktum att Skånåla var "moderdelen" gjorde att Norrsundabarnen under lång tid fick göra sin skolgång i Karl Johans skola i Skånåla, som kom till 1844. Det låg vid bygränsen (huset finns kvar) och där, har det berättats mig, rök ungdomarna från de båda socknarna ihop efter att ha stått där och retat varandra. Det lär heller inte ha varit lätt att fria till en flicka i grannsocknen på den tiden.

Torsten Englund

EKOLN I
Afgår t. v. från *Sigtuna* till *Upsala* alla dagar utom måndagar kl. 5 f. m. och åter från *Upsala* till *Sigtuna* alla sökdagar kl. 2,30 e. m.

1904-09-30

BÅTFÖRBINDELSER

Harald Ledin beskrev hur ångbåtsrederierna konkurrerade på liv och död om passagerarna till och från Sigtuna.

Tidtabellerna hittar man i tidningarna från decennierna kring förra sekelskiftet. Båtarnas seglationstid var från maj till senhösten. Under gynnsamma år kunde trafiken pågå till fram i december.

Flertalet båtar angjorde Sigtuna på väg mellan Munkbrohamnen i Stockholm och Örsundsbro. Andra hade slutdestination vid Sjöo i norra Mälaren. Flera Uppsala-båtar passerade Sigtuna utan att gå in till bryggan. Andra gick mellan Sigtuna och Uppsala, som annonserna nedan visar.

Reguljär passagerartrafik förekom till mitten av förra seklet, senare mest inriktad på turister.

För folk i Odensala och Husby-Ärlinghundra var ångbåtarna till ingen nytta. Ångbåtarna gick dock in till ett antal bryggor på rutten. Steninge angjordes tidvis av Å/f Sigtuna. Om båtarna alltid gick in till Steninge brygga, eller om den måste anropas, är okänt.

Ångbåts-turer.

Ett af ångf. *Sigtuna* eller *Upland* afgår hvarje söcknedag från Sigtuna till Stockholm kl. 6 f. m. och återvänder samma dagar kl. 2,30 e. m. Söndagar afgår de fr. Stockholm kl. 8,30 f. m. och från Sigtuna kl. 6 e. m.

Upsalabåtarna afgår till Stockholm kl. half 12 f. m. och till Upsala kl. 12 midd. alla dagar.

1989-05-05

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

för Husby-Ärtinghundra Märsta Hembygdsförening år 2010

Styrelse och funktionärer

Styrelsen har under verksamhetsåret 2010 bestått av följande personer:

Ordinarie ledamöter

Ordförande	Bo Klang
Vice ordförande	Peder Andersson
Sekreterare	Anders Lässman
Kassör	Mailis Lilja
Ledamöter	Torbjörn Engholm, Tore Svensson, Bente Åkesson

Suppleanter Ulf Berndtson, Bertil Elfving, Torsten Nordén
Lars Hedman, fram till den 2010-10-04.

Skolfogde Gun Pettersson, fram till den 2010-10-04
Allan Pettersson, fram till den 2010-10-04

Stugfogde Fredrik Lundgren
Tidlösan Giselher Naglitsch
Hemsidan Bo Klang

Revisorer Björn Stenutz, Karl-Erik Sturebrant
Suppleant Assar Gylfe

Valberedning Rakel Eklund, Lotta Andersson kompletterades senare under året.

Styrelsen har under året haft 13 protokoll-förda möten inklusive konstituerade mötet.

Medlemmar

Föreningen hade vid verksamhetsårets slut 555 medlemmar, 17 st. har slutat, 23st. nya har tillkommit. Gentemot föregående år är det en nettoökning med 6 st. medlemmar.

Medlemsavgiften har varit 120 kr per hushåll, vilket 20 kr går till Stockholms läns hembygdsförbund.

Hembygdsgården.

Sigtuna kommun ansvarar för det yttre underhållet av skolhuset. Föreningens eget underhållsarbete inomhus och på Täppavallen blev under det gångna året begränsat.

Föreningen har under året genomfört en besiktning av husen på Täppavallen och inomhus i skolan och tagit fram en underhållsplan. Även brandbesiktning är genomförd. Samrådsmöte med hembygdsföreningarna i Sigtuna kommun hölls hos oss den 27/1, där endast hälften var närvarande på grund av rikligt snöfall.

Husby skola, museum och Täppavallen.

Visningar för skolklasser av Husby skola har ägt rum vid olika tillfällen samt en grupp från SFI (svenska för invandrare) samt även i andra sammanhang visat bilder ur föreningens arkiv och berättat om bygdens historia. Juni månad hade Upplands fordonshistoriker ett uppehåll framför skolan under deras rally. Den 9/10 genomförde styrelsen en inventering av föreningens förråd. Föreningens ljudanläggning har tjänstgjort vid fyra evenemang som Sigtuna kommun, Sigtunahem och Valsta satsningen arrangerat. I april deltog vi vid Samlarmässan i Vikingahallen med ett klenare resultat än förra året.

Inköp.

Föreningen har köpt in en bärbar dator för att kunna visa bildspel. Bidrag till detta har erhållits av kommunen med 5 000 kr.

Diplom.

Föreningens diplom för 2010 tilldelades stadsdelsföreningen Valsta satsningen.

Valborgsmässoafton.

Vårens ankomst firades traditionsenligt och var välbesökt, Talet till våren hölls av Ulf Berndtson hembygdsföreningen. Sången till våren framfördes av Sångfåglarna.

Trivselträffar/medlemsmöten.

Februari: Nostalgiträff 14/2

Mars: Årsmöte 20/3 med efterföljande supé

April: Städdag 24/4

Oktober: Allsång 17/10

November: Lilla julafton 27/11

Hembygdens dag.

Mycket välbesökt dag som traditionsenligt började med bra väder och friluftsgudstjänst. Temat för i år var Arlanda. Utställningen i magasinet var uppskattad och bjöd på föremål som har anknytning till Arlanda flygplats. Musiken stod Märsta dragspelsgille, Sigtuna kulturskola samt dragspelaren Nils Fläcke för. Därtill var det den sedvanliga försäljningen av kaffe, korv våfflor, lotter med mera.

Skördefest.

Föreningen visade upp äldre jordbruksredskap på skördefesten den 11/9 i vattentornsparken i Valsta.

Tidlösa.

Under året kom fyra nummer av föreningens tidskrift ut.

Skrivelser.

Föreningen har yttrat sig till Sigtuna kommun över skolfastigheten vatten och avlopp.

Kurser.

Föreningen har deltagit med en person i en kurs om storytelling genom länsförbundets försorg.

Fotoverksamheten.

Föreningens fotoarkiv består i huvudsak av 3 delar:

Den första delen består av insamlade och i huvudsak reprofotograferade

bilder. Insamlingen började 1978. De senaste årens bilder har digitaliserats direkt vid insamlingen. Digitaliseringen av det reprofotograferade materialet har avslutats under året. Det blev mer än 4 500 filer.

Den andra delen består av en stor samling negativ, som föreningen fick i osorterat skick från UNT för många år sedan. Efter gallring består samlingen nu av närmare 5 000 negativ. Ungefär tre fjärdedelar är hittills digitaliserade. En del återstår att tolka, beskriva och kata-logisera.

Den tredje delen av samlingarna består av löpande ny fotografering i samband med föreningens aktiviteter och liknande.

Den äldre delen finns i form av negativ medan den nyare delen består av digitala bilder. Arkivet är åtkomligt i form av ett register som sedan flera år tillbaka finns på vår hemsida. Med hjälp av lämpliga sökord går det att hitta relevanta bilder. Dessa kan sedan

fås i digital form via föreningens foto-ansvariga. Ett oräknat antal sådana förfrågningar har tillfredsställts under året.

Under året har vårt fotoarkiv utökats med ca 60 nya poster (en eller flera bilder per post). Det mesta är bilder från 1930-1970-talen. 1970-talet och framåt i tiden är svagt representerade i våra samlingar. Vi ser det som en framtida utmaning.

Gåvor och bidrag.

Kommunalt bidrag har sökts och erhållits med 8 000 kr, bidrag från Upplands fordonshistoriker med 500 kr och Märsta dragspelsgille med 350 kr. Olika föremål och fotografier har skänkts till samlingarna.

Ekonomi.

För information om föreningens ekonomi hänvisas till resultat och balansräkningen.

Märsta den 7 februari 2011

Bo Klang

Peder Andersson

Majlis Lilja

Anders Lässman

Bente Åkesson

Torbjörn Engholm

Resultaträkning 1 januari - 31 december 2010

Intäkter	2010	2009
Arrangemang	42 003,00	45 063,00
Medlemsavgifter	64 285,00	64 220,00
Försäljning och uthyrning	2 738,00	7 665,50
Bidrag och gåvor	13 880,00	9 423,50
Räntor	811,75	876,62
Sponsring	3 000,00	3 000,00
Övrigt	0,00	60,00
Summa intäkter	126 717,75	130 308,62

Kostnader	2010	2009
Arrangemang	29 908,91	21 575,67
Avgift hembyggsförbund m.m.	10 980	11 050,00
Tidlösan, medlemsinformation	26 982,80	29 621,50
Administration, porto m.m.	8 202,00	8 338,00
Förbrukningsmaterial	9 573,00	13 030,00
Underhåll, skola och Täppavallen	7 166,00	8 009,45
Försäkringar och hyra	2 505,00	1 600,00
Styrelse och fogde, arvode	7 550,00	7 730,00
Övrigt	7 544,00	2 223,00
Summa kostnader	110 411,71	103 177,62

Årets resultat	16 306,04	27 131,00
Summa kostnader och resultat	126 717,75	130 308,62

Balansräkning 31 december

Tillgångar	2010	2009
Kassa	2 191,00	2 976,95
Plusgiro	1 538,63	1 132,63
Bank	206 115,61	189 429,57
Summa tillgångar	209 845,24	193 539,15

Skulder och eget kapital	2010	2009
Eget kapital	193 539,20	166 408,15
Årets resultat	16 306,04	27 131,00
Summa Skulder och eget kapital	209 845,24	193 539,15

REVISIONSBERÄTTELSE

Efter granskning av Husby-Ärlinghundra Märsta Hembygdsförenings räkenskaper och förvaltning för verksamhetsåret 2010 får vi, av årsmötet valda revisorer, härmed avge följande revisionsberättelse.

Inkomster och utgifter är vederbörligen verifierade och räkenskaperna är rätt och ordentligt förda.

Då vid revisionen någon anledning till anmärkning inte framkommit får vi tillstyrka

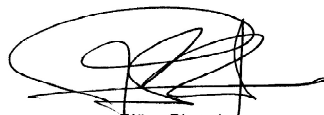
att årsmötet fastställer balansräkningen med en omslutning på 209 845,19 kronor och resultaträkning med ett överskott på 16 306,04 kronor samt

att styrelsens ledamöter beviljas full ansvarsfrihet för det gångna året.

Märsta den 17 Januari 2011

Karl-Erik Sturebrant

Björn Stenutz

KALLELSE TILL ÅRSMÖTE

med Husby-Ärlinghundra Märsta hembygdsförening
i Husby skola

lördag 19 mars

Mötesförhandlingarna börjar kl. 18.00

Underhållning av Märsta Dragspelsgille

Efter mötet serveras supé

Supén kostar 130 Kr, exklusive ev drycker med alkohol

Anmälan till supén är bindande
meddelas senast tisdagen den 15 mars till
Mailis Lilja 591 142 89

BREV FRÅN LÄSEKRETSEN

Hej Giselher, Tack för de två Tidlösa utgåvorna vi fått med posten.
Vi kommer att gå med i föreningen omgående.

— Nu vill vi ha cykelbana mellan Märsta och Arlanda

Håller de borgerliga i Sigtuna kommun vad de lovade före valet? Moderaterna gick ut med ett löfte att en cykelbana Märsta — Arlanda skulle iordningställas inom två år om de borgerliga vann kommunvalet. De borgerliga sitter som bekant kvar. Och nu väntar sig aktionsgruppen "cykelbana Märsta-Arlanda" att löftet infrias.

Aktionsgruppen som består av Lena Lindgren, Lars Westman, Börje Gullhult och Lars Ådén samtliga från Märsta, stegade i torsdagseftermiddag upp till kommunalrådet Bertil Pettersson och överlämnade en skrivelse i ärendet.

Många vill cykla

Behovet av cykelbana är stort. Cyklister och bilister kan inte riskfritt samsas på den smala och hårt trafikerade vägen mellan Märsta-Arlanda. Olyckstillbud har förekommit. Flyttar Linjeflyg ut ökar trafiken ännu mer och cykling blir omöjlig.

Många vill cykla till jobben, men vågar inte. I en förfrågan, som aktionsgruppen gjort på ett flertal "Arlanda-företag", visade det sig att inte mindre än 347 personer vill cykla. Idag vågar sig 172 på konsistyleket att cykla till och från jobbet på den farliga vägbiten.

Cykelbana behövs

Det är mycket som talar för

cykelbana menar aktionsgruppen. Vägsträckan till Halmstön, kommunens största badplats, borde vara barnvänlig, så att barnen själva kan cykla dit. Detta med tanke på att baddussarna varit indragna de sista åren.

— Måste det handa en olycka innan en cykelbana iordningställs, frågar aktionsgruppen, som också pekar på att buss- och tågsträckan Arlanda-Märsta är glesare under sommarhalvåret och anslutningsbussar vid Märsta station ofta är indragna.

Bra för kommunen

Att cykla är bra motion, speciellt för alla de som har stillasittande arbete. Kommunen skulle dessutom "ljäna" på att fler människor cyklade till sina arbeten. Allmänt cyklande förbättrar kommuninvånarnas kondition och hälsa. Det blir färre sjukdomar och mindre bortavaro. Mer skatteintäkter och mindre sjukavgifter.

De tomma lägenheterna i Märsta skulle bli mer attraktiva om trafiksäkra cykelbanor med belysning genomkorsade kommunen.

—Vi trivs i vår kommun och vill försöka förbättra den, säger aktionsgruppen.

Färdig 1978

— Vi är medvetna om att det finns ett behov av cykelbana Märsta-Arlanda, säger kommunalrådet Bertil Pettersson. En cykelbana finns med i flerårsbudgeten 1976-81. Om planerna håller kan cykelbanan vara färdig i slutet av 1978.

Kommunen har även stött på Vägverket för att få den dåliga vägen mellan Märsta och Arlanda förbättrad.

MONICA ANDREASSON

Som jag nämnde när vi träffades skulle jag vilja veta när cykelbanan mellan Märsta och Arlanda byggdes. Som framgår av bifogat tidningsurklipp ingick jag i en aktionsgrupp som 1976 uppväktade dåvarande kommunalråd Bertil Pettersson med en begäran om att en cykelbana borde byggas mellan Märsta och Arlanda. Alla detaljer finns beskrivna i den bifogade artikeln som publicerades i Sigtunaposten den 19 oktober 1976.

Skulle vara väldigt intressant om vi med hjälp av Tidlösans läsare kan få fram när cykelbanan byggdes och stod klar.

Jag har inget minne av att jag såg när den byggdes trots att jag cyklade till jobbet på Arlanda varje sommar mellan 1967 och 2000.

Med Hälsning
Lars Ådén

Tidlösan vidarebefordrar frågan till läsekretsen och hoppas på en utförlig berättelse. Red

HÄNT

NYA MEDLEMMAR

Folke Ejdersten, Lars Ådén, i Märsta samt Owe Hjelmqvist, Sigtuna och Astrid Johansson, Dals Långed, hälsas välkomna som nya medlemmar i vår förening.

TIDLÖSAN

PÅ KUNGLIGA BIBLIOTEKET (KB)

KB har alltsedan Gustaf Wasas tid till uppgift att samla in och bevara allt vad som ges ut i tryck i Sverige. Utgivare av böcker och tidskrifter skall genom sina tryckares försorg leverera ett bestämt antal exemplar av varje alster till KB. Dessa fördelas bl a till universitet och högskolor. Att detta fungera och att man verkligen bryr sig kan vi se av följande.

Strax före jul kom en efterlysning från KB. De saknade Tidlösan 2007 Nr 1. Naturligtvis sände vi ett nytt ex till KB, med frågan om hur det kom sig att de behövde ett exemplar just nu, och fick följande svar: Vi kapslar eller binder samman våra tidskrifter för att förvara dem i våra magasin. När vi kapslar eller binder samman tidskrifterna vill vi ha en komplett volym. Det var nu dags att kapsla de senaste årgångarna av Tidlösan, och då görs samtidigt en koll att det vi förvarar i kapseln är komplett. I det är fallet såg jag att ett nummer saknades, och kontaktade då er. Och vi är mycket tacksamma för alla saknade nummer som vi får in. När det nu kommer in kan jag göra en komplett kapsel över åren 2005 till 2008. Vänliga hälsningar, Erica

HÄNDER

SKOLA ÄR ÅRETS TEMA

Det skall märkas vid olika evenemang under året. Följdriktigt börjar vi med en trivselträff på temat bygdens skolor redan den 13 februari. (Det evenemanget har redan varit när Du får Tidlösan.)

30 april firar vi Valborg vid Husby skola

31 augusti blir det Hembygdens Dag, med skolutställning

16 oktober arrangeras trivselträff med allsång – våra skolvisor, naturligtvis

26 november blir det traditionell Lilla Julafton, kanske inte i skolan, för dagen börjar bli för välbesökt.

RINGMÄRKT TORNVALA FUNNEN I MÄRSTA.

En tornsvala, som ringmärktes i Märsta 9 juli 1935 har 27 juli i år påträffats häckande nära järnvägsstationen där. Enligt vad man tror är detta den högsta ålder som konstaterats hos fågelarten i fråga.

Två andra i Märsta ringmärkta fåglar har f. ö. nyligen påträffats i utlandet. 6 juli fann man på Själland en stare som ringades i Märsta 2 maj, och 21 juli tog en katt i närheten av Namsos i Norge en gråsiska som blivit märkt 22 februari. Det senare lär vara det första återfynd som gjorts av en ringmärkt svensk fågel av denna art.

I samtliga fall är det Riksmuseets ringar som använts och de intresserade ornitologernas namn är Swen och Bengt Ejdersten i Märsta.

1946, troligen Uppsala Nya Tidning

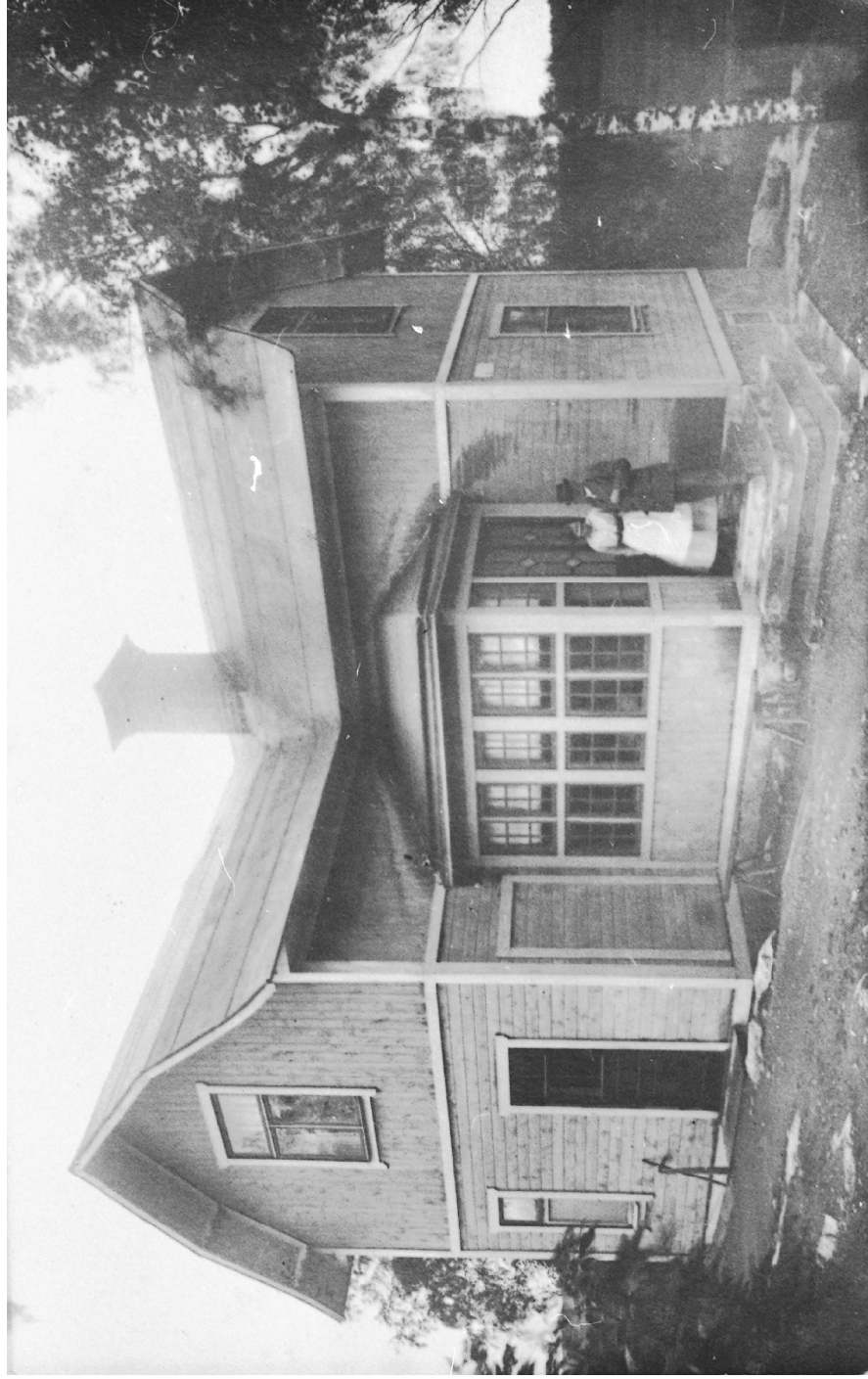
DAGORDNING FÖR ÅRSMÖTET 2011

Förslag

- 1 Mötets öppnande
- 2 Val av ordförande och sekreterare för mötet
- 3 Fråga om mötet är stadageenligt utlyst
- 4 Val av två justerare, tillika rösträknare
- 5 Fastställande av dagordning
- 6 Styrelsens verksamhetsberättelse
- 7 Revisorernas berättelse
- 8 Fastställande av resultat- och balansräkning
- 9 Fråga om ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter
- 10 Ersättning / arvoden till styrelsen
- 11 Beslut om antal ledamöter och suppleanter i styrelsen
(Enligt stadgarna minst 5 ordinarie och 2 suppleanter)
- 12 Val av styrelseledamöter
 - a ordförande på 1 år
 - b kassör på 2 år
 - c övrigaordinarie ledamöter på 2 år
 - d suppleanter på 1 år
- 13 Val av 2 revisorer jämte 1 ersättare, för 1 år
- 14 Val av ombud:
 - a Stockholms läns hembygdsförbunds årsmöte
 - b övriga organisationer
- 15 Val av 3 ledamöter till valberedningen samt sammankallande
- 16 Fastställande av medlemsavgift för 2011
- 17 Verksamhetsplan och budget för 2011
- 18 Behandling av eventuella motioner
- 19 Övriga frågor
- 20 Mötet avslutas

*Efter mötesförhandlingarna men före supén utdelas föreningens diplom till förtjänt(a) medlem(mar) eller andra hembygdsvårdare.
Vem/vilka det blir kungörs senare, d v s efter Tidlösans pressläggning.*

Märstas telefonstation var fram till automatiseringen 1952 inrymd i denna villa. Villan finns kvar och bör numera ha adress Odenvägen 3. Bilden är från tidiga 1900-talet. Telefonisten Edith Eriksson står på trappan tillsammans med sin far.